

5. Дякін Я. О. Типові версії у справах про злочини в сфері земельних відносин. *Форум права*. 2011. № 4. С. 240-246. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-4/11dyoczv.pdf>.

6. Дударець Д. В. Самовільне зайняття земельної ділянки і самовільне будівництво за Кримінальним кодексом України: порівняльний аспект, проблеми формулювання та перспективи удосконалення. *Судова апеляція*. 2009. № 3. С. 37-48.

Сарібемян Ю.

курсант III курсу

навчально-наукового інституту №1

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: к.ю.н., доц.,

доцент кафедри кримінального права НАВС

Акімов М.О.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗМЕЖУВАННЯ ШАХРАЙСТВА ТА ГРАБЕЖУ

Зв'язок теорії та практики у кримінальному праві має велике значення, адже для вирішення практичних питань у переважній кількості випадків необхідна достатня теоретична база. Так, зокрема, трапляється у випадках, коли вчинене суспільно небезпечне діяння має ознаки декількох складів злочину. Саме тут і постає питання правильної кримінально-правової оцінки скоєного, встановлення усіх ознак певного злочину і розмежування його до суміжних посягань. Для цього і потрібний належний рівень знань.

Ми звернемося до питання особливостей розмежування таких злочинів як шахрайство та грабіж; з урахуванням особливостей відповідних складів визначимо їх відмінності та розкриємо відмінні ознаки.

Згідно зі статтею 190 Кримінального кодексу України шахрайство – це заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою [1]. Характерною особливістю даного посягання є способи його вчинення, а саме обман та зловживання довірою.

Обман — це повідомлення неправдивих відомостей або замовчування відомостей, які мають бути повідомлені, з метою заволодіння чужим майном або придбання права на майно [2, с. 159]. Як видно з наведеного, цей спосіб може бути виявом активної (повідомлення відомостей) чи пасивної (замовчування інформації) поведінки, при цьому форма останньої (усна, письмова, використання засобів комунікації, підроблених документів тощо) на кваліфікацію не впливатиме.

Зловживання довірою — це вид обману, що полягає у використанні винним довірливих відносин з власником або іншою особою, заснованих на родинних, службових відносинах, знайомстві, інших цивільно-правових відносинах [2, с. 159]. Такі дії незалежно від форми (укладання правочину, передача всієї або частини оплати за товари чи послуги тощо) спрямовані на отримання коштів чи інших цінностей від потерпілого без наміру виконати вказаний правочин (надати товари, послуги та ін.), що наперед усвідомлює винна особа.

Крім того, існує ще одна особливість шахрайства, що вирізняє його з-поміж інших розкрадань: потерпілий внаслідок обману або зловживання довірою добровільно передає належне йому майно або право на майно винній особі. Таким чином, у даному випадку наявна упевненість потерпілого у правомірності такої передачі. Прикладом зазначеного може бути добровільна передача мобільного телефону для дзвінка, наслідком якої є вже неправомірне заволодіння чужим майном.

Натомість грабіж згідно зі статтею 186 Кримінального кодексу України – це відкрите викрадення чужого майна [1]. Які ж особливості має дане посягання? Воно характеризується тим, що винний абсолютно чітко усвідомлює, що його протиправні дії вчинюються відкрито, помічені потерпілим та (або) свідками, але ставиться до цього байдуже. Крім того, якщо винний вважає, що він помічений, а фактично його дії залишилися таємними, він все одно

відповідатиме за грабіж. У ситуації, коли таємне заволодіння чужим майном переходить у відкрите (наприклад, при вчиненні крадіжки раптово з'являється потерпілий, охоронець тощо), дії винної особи також будуть кваліфіковані як грабіж.

На перший погляд, ці два злочини – шахрайство та грабіж – є надто різними, аби при кваліфікації виникали складнощі у їх розмежуванні. Тим не менше слід звернути на це окрему увагу. Давиденко В.Л. у своєму дослідженні зазначає, що майже у 60 % шахраї шляхом обману та зловживання довірою пропонують потерпілим особам послуги, не маючи при цьому наміру їх надати. Так, наприклад, 1 листопада 2013 року Червонозаводським районним судом м. Харкова була розглянута кримінальна справа № 646/10036/13-к, у якій було встановлено, що винна особа під приводом надання послуги встановлення металево-пластикових вікон, не маючи справжніх намірів на надання даної послуги, діючи з корисливих спонукань, шляхом обману та зловживання довірою потерпілої, склала недостовірний договір від імені ТОВ, бланк якого відшукала та роздрукувала з глобальної мережі Інтернет, не будучи працевлаштованим на підприємстві ТОВ, внаслідок чого заволоділа грошовими коштами у розмірі 2100 грн., з місця скоєння злочину з викраденим зникла, розпорядившись ним на свій розсуд [3].

Отже, сама по собі пропозиція винної особи надати послугу потерпілій особі, яку насправді винна особа від початку не має наміру надавати, а прагне лише обернути чуже майно на власну користь та розпорядитись ним на власний розсуд, є підставою для кваліфікації вчиненого саме як шахрайство. На відміну від останнього при грабежі дії винної особи мають протиправний для присутніх характер, спрямовані на відкрите заволодіння чужим майном і ця мета не приховується.

Таким чином, доходимо висновку, що в теорії два таких різновиди розкрадань як шахрайство та грабіж мають притаманні лише їм особливості та відмінні риси. Проте на практиці розмежування цих злочинів залежить від максимально повного встановлення обставин вчиненого (тобто складових діяння як обов'язкової ознаки об'єктивної сторони конкретного складу злочину).

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 01.05.2020).
2. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 4-те вид., переробл. і допов. Х., Право, 2010. 608 с.
3. Давиденко В.Л. Місце шахрайства серед злочинів проти власності (кримінологічний аспект). *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2014. Вип. 24. Т. 4. С. 16–18.

Ступницький В.

*курсант III курсу
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: к.ю.н., доц.,
доцент кафедри кримінального права НАВС
Акімов М. О.*

ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 192 КК УКРАЇНИ

Злочини проти власності є однією з найпоширеніших і найнебезпечніших суспільно небезпечних посягань, позаяк вони спричиняють шкоду одному із найцінніших соціальних благ – праву власності. Захист цього права має особливе значення, оскільки економічна свобода власності є підґрунтям політичної, національної та релігійної свобод.

У чинному КК України відповідальність за злочини проти власності закріплено в розділі VI «Злочини проти власності» Особливої частини. Найчастіше у слідчій та судовій практиці